

Sacr. in genere disp. II. sect. 8; historiam aliquam formae loquendi apud Vasquez de Poenitent. in 3. q. 84. dub. 3. (T. IV. in 3. P. s. Thom.).

CAPUT V.

DE INSTITUTORE ET DE MINISTRO SACRAMENTORUM NOVAE LEGIS.

THESIS XIV.

De Christo institutore omnium sacramentorum novae legis.

« Sicut sacramenta novae legis sunt instrumenta Dei et Christi ad hominum sanctificationem, ita solus Deus sanctificator potestate *auctoritatis* independente, Christus redemptor secundum humanitatem potestate *excellentiae* sacramentorum eorumdem institutor credi debet; idque tenendum est hoc sensu, ut Christus ipse per se, dum visibilis versabatur in terris, sacramenta omnia novae legis instituisse intelligatur, non vero mediate tantum et auctoritate Apostolis attributa. »

I. Quando ad designandos diversos ordines potestatis distinguitur potestas *auctoritatis, excellentiae, ministerii*, primo illo nomine *auctoritatis* intelligitur auctoritas principalis, quae non est derivata ab alia superiore, cui subdit ministerialiter et instrumentaliter; sed quae est auctoritas ex sese, a qua derivatur et cui subiecta est tamquam ministra omnis alia potestas, et omnis alia voluntas forte concurrens ad institutionem sacramentorum. Hoc autem sensu sine probatione constat, solum Deum posse esse institutorem sacramentorum efficacium ad conferendam gratiam. Profecto enim nemo nisi ipse auctor princeps gratiae hac auctoritate principali potest instituere signa sensibilia, per quae ex opere operato et vi ipsius sensibilis signi gratia conferatur non ponentibus obicem, sive iam sacramenta cause morales sive cause physicae esse dicantur. Imo id verum esset, etiamsi sacramentum, ut circumcisio veteris testamenti, solum esset conditio, quacum infallibiliter collatio gratiae connecteretur. Atqui auctor princeps gratiae, qua constituimur filii Dei adoptivi et heredes regni in visione Dei beatifica, solus Deus est, et nemo praeter unum Deum esse potest, non modo *ut causa prima* dicitur auctor

princeps et causa principalis, quo sensu per se patet, omnium bonorum solum Deum esse auctorem principem; sed etiam *ut causa principalis opponitur causae instrumentalis ministeriali*. Cf. s. Thom. 3. q. 64. a. 1. et 2.

II. Quae cum ita sint, *quaerendum* remanet, quomodo Christus redemptor secundum humanitatem spectatus sit institutor sacramentorum *novae* legis. Principia indubitate haec sunt. Christus redemptor « pro peccatis nostris non pro nostris autem tantum sed etiam totius mundi » (1. Io. II. 2.) plenissime satisfecit, nobisque gratiam merito condigno promeruit (Rom. V. et passim in *tota* Scriptura). Christus redemptor non solum nuntius *est* sicut Moyses in veteri testamento, sed ipse per sua *merita* conditor et sponsor novi testamenti, et in hoc suo *testamento* summus sacerdos in aeternum (Heb. VII. VIII.). Hinc Christus redemptor est caput Ecclesiae ita, ut nulla sit gratia, nullum supernaturale donum, quod non ab *ipso* eiusque meritis pendeat atque ab ipso in sua membra *dimanet*; et ut ab hoc capite originem et consistentiam *habeant* sicut Ecclesia ipsa ita omnis potestas, omne ministerium, omnia instituta et omnia media gratiae ac salutis in *Ecclesia* (Eph. IV. Coloss. I. vide de Christo Mediatore in *nostro* tract. de Incarnat.). Unde a Christo, etiam secundum *quod* homo est, ut a causa meritaria omnis gratiae, a mediatore et conditore novi testamenti, a capite Ecclesiae *pendet* sui meriti applicatio, gratiae distributio, et mediorum *institutio* ad meriti applicationem et gratiae *collationem*; ac denique perpetua horum mediorum dispensatio, ac potestas administrationis a Christo derivatur in ministros. « *Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra: euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos etc.* » Mt. XXVIII. 18. 19. « *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos... accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis etc.* » Io. XX. 21. 23. « *Se ipsum tradidit pro ea (Ecclesia), ut illam sanctificaret mundans lavacro aquae in verbo vitae* » Eph. V. 26. Et universalius: « *de plenitudine eius nos omnes accepimus et gratiam pro gratia* » Io. I. 16. « *Crescamus in illo, qui est caput Christus, ex quo totum corpus compactum et conne-*

xum per omnem iuncturam subministracionis, secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membra, augmentum corporis facit in aedificationem sui in charitate » Eph. IV. 16; Coloss. I. 18-20; II. 19.

Ex principiis positis haec consequuntur. *a)* In praesenti oeconomia nulla possunt esse sacramenta efficacia gratiae, quorum dignitas et virtus non sit ex meritis Christi; quia ipse est causa meritoria omnis gratiae. *b)* Nulla possunt esse, quae non administrentur nomine et auctoritate Christi; quia ab ipso pendet applicatio sui meriti et dispensatio gratiae, quam promeruit. Unde *c)* nulla possunt esse sacramenta, quorum institutio non sit sicut fundata in meritis Christi, ita et facta vel immediate a Christo ipso, vel saltem (de quo mox dicemus) dependenter ab eius humana etiam voluntate, iussu et auctoritate ipsius; quia ipse est mediator novi testamenti, conditor et caput Ecclesiae, et summus sacerdos. *d)* Denique nulla possunt esse sacramenta, quibus Christi ipsius potestas remittendi peccata et conferendi gratiam alligata fuerit ita, ut eam independenter a sacramentis exercere non potuerit aut non possit; licet haec potestas ministris Christi in Ecclesia non sit communicata nisi alligata sacramentis, et quatenus ipsi nomine Christi sunt administratores sacramentorum efficacium gratiae. Nam in Christo ratio *causae meritoriae universalis* et *potestas universalis ad remittenda peccata et ad conferendam gratiam* erat fundamentum ac principium, ex quo sequebatur *potestas velut particularis ad instituenda sacramenta*; ergo *potestas illa universalis* non poterat et non potest esse restricta et alligata sacramentis.

Iam si Christus homo formaliter consideretur ut *merens* gratiam, media gratiae, institutionem et dignitatem sacramentorum, ita *in ordine causae meritoriae* est causa suprema. At si spectatur humana Christi natura in comparatione cum divinitate, et opus meritorium et applicatio meriti et institutio sacramentorum, quatenus sunt functiones naturae humanae; ita natura humana et opus meritorium et institutio sacramentorum sunt *Dei instrumentum coniunctum*. Dignitas enim ad infinitum valorem meriti, et potestas ad

applicationem gratiae ac institutionem sacramentorum in humana natura est ex unione hypostatica cum Verbo, et ad naturam humanam derivatur ex persona divina, cuius facta est natura propria (supra th. X. n. III.). Prae Deo igitur *causa principe* gratiae et mediorum salutis ipsiusque salutis nostrae, atque adeo institutore sacramentorum per potestatem *auctoritatis*, Christus *ut homo* potest dici *causa ministerialis* (1) etiam ad institutionem sacramentorum. Prae ministris vero, ad quos a Christo derivatur potestas, ut sacramenta sanctificata Christi meritis et instituta a Christo ipsius nomine et auctoritate administrent, Christus etiam *ut homo* est causa principalis et habet potestatem *auctoritatis* secundum quadruplicem *excellentiam* paulo ante declaratam, quae tamen auctoritas longe alia est quam *auctoritas divinitatis*, prae qua (ut diximus) est *ministerialis*. « Potestas auctoritatis convenit Christo, secundum quod est Deus, licet et potestas excellentiae possit auctoritas nominari per comparationem ad alios ministros » s. Thom. 3. q. 64. a. 4. ad 2.

Ut ergo quoad institutionem et applicationem sacramentorum distinguatur potestas divinitatis et humanitatis Christi, atque ab utraque ministerium dispensationis in meritis hominibus, potestas divina dicitur *auctoritatis*, potestas in humana natura Christi dicitur *excellentiae*, potestas dispensationis a Christo communicata suis ministris dicitur *ministerialis*. Totam hanc doctrinam habes apud s. Thomam. « Christus, secundum quod Deus est, operatur in sacramentis *per auctoritatem*, secundum autem quod est homo, operatur ad interiores effectus sacramentorum meritorie,

(1) « Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat... ut salvetur mundus per ipsum » Io. III. 16. 17. « Misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret » Gal. IV. 4. « Quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi » 2. Cor. V. 19. « Decebat eum (Deum), propter quem omnia, et per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummare » Heb. II. 10. « In capite libri scriptum est de me, ut faciam Deus voluntatem tuam... in qua voluntate salvati sumus per oblationem corporis Christi semel » ib. X. 7. 10. etc.

et efficienter sed *instrumentaliter*. Dictum est enim, quod passio Christi quae competit ei secundum humanam naturam, causa est nostrae iustificationis et meritorie et effective.... in quantum humanitas est *instrumentum divinitatis ipsius*. Sed tamen quia est *instrumentum coniunctum divinitati in persona*, habet *quandam principalitatem et causalitatem respectu instrumentorum extrinsecorum, qui sunt ministri Ecclesiae*. Et ideo sicut Christus, in quantum Deus, habet *potestatem auctoritatis* in sacramentis, ita in quantum homo, habet *potestatem ministerii principalis sive potestatem excellentiae*. Quae quidem consistit in quatuor. Primo quidem, quod *meritum et virtus passionis eius operatur in sacramentis...* Secundo ad potestatem excellentiae, quam Christus habet in sacramentis, pertinet, *quod in eius nomine sacramenta sanctificantur*. Et quia ex eius institutione sacramenta virtutem obtinent, inde est quod tertio ad excellentiam potestatis Christi pertinet, quod ipse qui dedit virtutem sacramentis, *potuit instituere sacramenta*. Et quia causa non pendet ab effectu, sed potius e converso, ideo quarto ad excellentiam potestatis Christi pertinet, quod ipse *potuit effectum sacramentorum sine exteriori sacramento conferre* » s. Thom. 3. q. 64. a. 3.

III. Esse itaque solum Deum, proindeque Christum secundum divinitatem, auctorem ac institutorem sacramentorum principalem, quia solus Deus *potestate auctoritatis* potest coniungere cum signis sensibilibus infallibilem collationem gratiae; et esse Christum secundum humanitatem institutorem *potestate excellentiae*, quia omnis gratiae distributio et omnia instrumenta gratiae sunt ex meritis Christi, et proinde etiam pendent in sua institutione a voluntate humana Christi, et quia totus cultus christianus et proinde elementa praecipua huius cultus, quae sunt sacramenta, derivantur a Christo summo sacerdote; haec inquam consequuntur ex ipsa natura sacramentorum. Atque hoc saltem sensu, si ab institutione immediata et personali per Christum visibiliter versantem in terris vel mediata per Apostolos praescindatur, est sine dubio *de fide*, omnia sacramenta novae legis esse instituta a Christo Deo-homine

atque ideo iuris divini. Expressa etiam Concilii Tridentini definitio *ad minimum* hoc sensu sub anathemate damnat: « si quis dixerit sacramenta novae legis non fuisse omnia a Iesu Christo Domino nostro instituta » sess. VII. can. 1. cf. sess. XIV. P. II. can. 1.

Quod vero spectat ad *immediatam* institutionem per Christum versantem visibiliter in terris, non defuerunt ante Concilium Tridentinum theologi, qui aliqua sacramenta (nominatim Confirmationem et extremam Unctionem) a Deo per Apostolos instituta esse putarent. Ita videntur de extrema Unctione docere Hugo Victorinus (de Sacr. l. II. P. XV. c. 2.) et Lombardus 4. dist. 23. Certe s. Bonaventura 4. dist. 7. a. 1. q. 1. et dist. 23. a. 1. q. 2. censuit probabilius, sacramenta Confirmationis et extremae Unctionis post ascensionem Domini et missionem Spiritus Sancti, a Spiritu Sancto per Apostolos fuisse instituta. Prorsus absurdum est, quod, nescias quo errore deceptus, affirmavit Alexander Halensis 4. q. 9. m. 1, sacramentum Confirmationis post Apostolos « institutum fuisse Spiritus Sancti instinctu in Concilio Meldensi quantum ad formam verborum et materiam elementarem, cui etiam Spiritus Sanctus contulit virtutem sanctificandi » (1). Post Concilii Tridentini definitiones nullus est catholicus theologus, qui fas esse putet negare institutionem omnium sacramentorum immediate factam ab ipso Christo Domino. Non tamen consentiunt theologi, utrum hoc sensu institutionis *immediatae* debeat censeri veritas *de fide* definita in Concilio Tridentino. Aliqui ut Bellarminus (l. I. c. 23.) et Vasquez (disp. 135. c. 1.) id affirmant; Suarez (disp. 12. sect. 1.) et Arriaga (disp. 18. sect. 1.) aiunt, veritatem esse certam ex verbis Concilii, non tamen audent dicere simpliciter esse *de fide*, quia Concilium particulam illam *immediatae* institutionis non habet. Eodem fere modo negant etiam alii Ruardus Tapper et Iodocus Ravestein doctores Lovanienses qui in-

(1) In Conc. Meldensi habito anno 845. nihil de sacramento Confirmationis aliud habetur, nisi quod eius administratio can. 44. interdicitur Choropiscopis, qua ipsa in prohibitione appellat Concilium ad auctoritatem Innocentii I. Pontificis saec. V. ineunte. (Mansi T. XIV. p. 829.)

terfuerant Concilio, Estius, Iuenin, Tournely, Cardinalis Gotti, Drouin etc., hanc institutionem *immediatam* omnium sacramentorum per Christum in terris versantem esse in Concilio definitam, quamvis omnes fateantur, eam in dubium vocare post Concilium Tridentinum iam fas non esse. Durum sane esse et difficile conciliari posse videtur cum scopo Concilii eiusque constanti praxi, qua solas haereses Novatorum Ecclesiam infestantium non autem opiniones Doctrorum catholicorum directe damnare propositum habebat, ut dicamus Concilium directe damnasse tamquam haeresim opinionem s. Bonaventurae doctoris gravissimi, in cuius sacra familia et schola plures ex Patribus et theologis Tridentinis educati fuerant.

Distinguendum ergo esse videtur. Sacraenta per Apostolos instituta dici possent tripliciter. a) Ita ut virtus sacramentorum non penderet immediate a meritis Christi, sed a meritis congruis ipsorum Apostolorum; hoc sensu catholici Doctores et inter hos ipse s. Thomas (3. q. 64. a. 4.) institutionem per Apostolos possibilem quidem fuisse, nulli autem *umquam* ita factam esse docuerunt. b) Posset intelligi ita, ut Apostoli potestate a Christo ipsis communicata, qua vero sub directione quidem Spiritus Sancti sed tamen suo arbitrio tamquam rectores Ecclesiae uterentur, potuerint instituere et instituerint aliqua sacramenta, quibuscum Deus ex Christi meritis coniungeret dignitatem et virtutem ad conferendam gratiam. Hoc modo Apostoli instituebant multas sacras observationes, ceremonias et ritus etiam ad administrationem sacramentorum pertinentes; at nemo *umquam* videtur affirmasse, eos habuisse potestatem hoc modo sacramenta instituendi. Hinc distinguit Concilium Tridentinum substantiam sacramentorum, ad cuius mutationem nulla est Ecclesiae potestas, et ritus accedentes ad substantiam, qui subsunt Ecclesiae dispositioni sess. XXI. cap. 2. Posset c) concipi institutio per Apostolos ita, ut post Christi ascensionem Spiritus Sanctus per Apostolos tamquam sua organa revelationis et divinae operationis instituerit aliqua sacramenta. Hoc modo Apostoli non essent proprie institutores, sed potius promulgatores divinae institutio-

nis; sicut non proprie revelatores erant sed promulgatores doctrinae, quam accipiebant a Spiritu Sancto Ecclesiae tradendam. Nihilominus sicut doctrinae divinitus revelatae, quas Apostoli, quia portare nondum poterant, non a Christo visibiliter cum ipsis versante sed a Spiritu Sancto invisibili acceperant, dicuntur aliquando doctrinae apostolicae, quia ipsi erant primi visibles earum promulgatores (cf. tract. de Tradit. th. I.), ita possent sacramenta, si dicto modo fuissent instituta, dici instituta *per Apostolos* eodem sensu, quo dici possent sacramenta veteris testamenti instituta, et in ipsis Scripturis aliquando dicuntur leges datae *per Moysen* vel etiam *a Moyse*. Iam hic est sensus, quo s. Bonaventura et probabiliter etiam Hugo Victorinus et Lombardus existimabant, aliqua sacramenta esse per Apostolos instituta. Bonaventura ita loquitur. « Alii probabilius dicunt et Magister videtur hoc sentire imo aperte dicit, quod Spiritus Sanctus per Apostolos hoc sacramentum (*extremae Unctionis*) instituit, sicut supra dictum est de sacramento Confirmationis. Et quod hoc potuerit esse, manifestum est, eum ipse sit doctor praecipuus sicut et Christus... Ipse (Deus) immediate loquebatur Moysi, et post Moyses praecipiebat populo sicut nuntius Dei et minister; sic Spiritus Sanctus Apostolis, et ipsi ut ministri populis exponebant. Unde sacramentorum institutionem non attribuimus nisi Deo vel per Filium vel per Spiritum Sanctum (in Apostolis)... Sic institutio sacramentorum respicit Deum ut auctorem, et Apostolos ut ministros in promulgando » s. Bonav. 4. dist. 23. a. 1. q. 2. Hoc tertio sensu quo veteres illi Doctores existimabant aliqua sacramenta fuisse a Spiritu Sancto per Apostolos instituta (1), puto intelligi debere, quando theologi paulo ante memorati negant, institutionem *immediatam* omnium sacramentorum per Christum ipsum esse in Tridentino Concilio definitam *de fide*.

(1) Multo gravius est quod asseruit Alexander Halensis l. c. de institutione sacramenti Confirmationis facta a Spiritu Sancto post Apostolos per Ecclesiam, quam undequaque falsam opinionem etiam s. Bonaventura fere ipsis verbis magistri sui Alexandri transcripsit 4. dist. 7, a. 1. q. 4; eam vero in loco posteriori dist. 23, quem citavi in textu, retractasse censeri potest.

Quidquid vero sit de definitione fidei, verba Concilii, spectato etiam consensu subsequente omnium theologorum, et spectata sanctorum Patrum doctrina de sacramentis ipsaque sacramentorum insita ratione, ita habent, ut ipse Christus conditor Ecclesiae et summus sacerdos per se ipsum institutor omnium sacramentorum in sua Ecclesia censeri omnino debeat.

Nam 1°. omnia *universalia instituta* in Ecclesia discernuntur in tres ordines, ut alia sint ex personali ordinatione et institutione Christi, cum visibilis in terra fundaret Ecclesiam; alia ex ordinatione Apostolorum secundum potestatem a Christo acceptam; alia ex lege Ecclesiae subsequentium aetatum potestate item a Christo delegata. Quoties igitur *institutorum visibilem ac rituum* in Ecclesia nominatur institutor Christus, intelligitur Christus institutor visibilis, dum in terris Ecclesiam fundaret et opus redēptionis compleret. Quando ergo docet Concilium, « *sacramenta novae legis fuisse omnia a Iesu Christo Domino nostro instituta*, » obvio verborum sensu definitio intelligitur de Iesu Christo institutore visibili in terris. Etenim documenta et instituta tradita Ecclesiae ab Apostolis post ascensionem Domini, sive in iis fuerint meri promulgatores legis divinae acceptae per revelationem et ordinationem divinam, sive fuerint ipsi legislatores potestate apostolica sub directione Spiritus Sancti, non tribuuntur *Iesu Christo* secundum humanitatem spectato sed Spiritui Santo (exceptis iis, in quibus Christus homo se praesentem sistebat ut in vocatione Pauli ad apostolatum et in plerisque locis Apocalypsis). Unde et veteres illi Doctores scholae, qui aliquorum sacramentorum institutionem per Apostolos vel per Ecclesiam admittebant, eam factam esse dicunt a *Spiritu Sancto* per Apostolos. Atqui Concilium docens esse omnia instituta « *a Iesu Christo Domino nostro*, » ipsa appellatione designat *Christum, qua homo est*, ut institutorem omnium sacramentorum, atque adeo ut institutorem visibilem dum compleret oeconomiam redēptionis in terris, non autem ut institutorem per Apostolos. Insuper de sacramento extremae Unctionis, quod ipsum maxime a nonnullis diceba-

tur institutum a Spiritu Sancto per Apostolos, Concilium diserte et nominatim docet, esse institutum « tamquam vere et proprie sacramentum novae legis a *Christo Domino nostro*; » per *Apostolum* autem Iacobum solum esse « *fidelibus commendatum et promulgatum* » sess. XIV. P. II. cap. 1. can. 1. Ubi *institutionem per Apostolum* vides diserte excludi.

2°. Theologi licet non consentiant de definitione directa tamquam veritatis *fidei* credendae, concedunt tamen et affirmant unanimes, verba Concilii ita esse comparata, ut nemini iam fas sit immediatam omnium sacramentorum institutionem per Christum ipsum in dubium vocare. Talis vero consensus satis manifestat communem sensum ipsius Ecclesiae.

3°. In Scripturis solemnis institutio saltem praecipuorum sacramentorum baptismi, poenitentiae, et Eucharistiae per ipsum Iesum Christum diserte describitur; secundum analogiam ergo idem institutionis modus quoad alia omnia sacramenta colligi debet ex ipsis Scripturis, nisi de alio institutionis modo aliunde constet. Atqui aliunde non solum non constat de deviatione ab hac analogia, sed potius eius constantia manifesto confirmatur. Apud Patres universos nullum uspīam est indicium, sacramentum aliquod esse ex institutione apostolica; sed ubique vel supponunt tamquam per se notum, vel etiam diserte quamvis ut in re manifesta solum obiter declarant immediatam institutionem per Christum ipsum. Docent a) verba sacramentalia esse verba Domini Iesu, et esse instituta, ut a ministris nomine et velut in persona ipsius Iesu Christi institutoris perpetuo adhibita creatricem et transformantem habeant efficaciam. Unde in Apostolis et eorum successoribus nullum aliud agnoscunt ministerium in sacramentis quam administratio- nis et dispensationis iuxta Christi institutionem. Hinc b) declarant, sacramenta nullo sensu posse dici Apostolorum sed omnino esse sacramenta Christi (vide supra th. X.). In his principiis continetur, quod c) etiam diserte docent: « ergo auctor sacramentorum qui est, nisi Dominus Iesus? De coelo ista sacramenta venerunt » vulgatus Ambrosius de Sacram.

lib. IV. c. 4. « Ab ipsa Dei sapientia *homine assumpto*, a quo in libertatem vocati sumus, pauca sacramenta saluberrima constituta sunt, quae societatem christiani populi... continerent » Augustinus de vera Relig. n. 33.

4º. Ipsa intima sacramentorum ratio ut a Patribus describitur, quomodo cohaereat cum immediata institutione per Christum, iam ex dictis appareat. Praeterea Verbum caro factum Christus Iesus ipse visibilis in terris instituit suam visibilem Ecclesiam; adeoque etiam in hac fundatione Ecclesiae instituit et ordinavit ipsemēt fundamenta ac elementa essentialia religionis et cultus christiani, ad haec autem pertinent cum sacrificio sacramenta. Non ergo potest dubitari de immediata eorum institutione per Christum facta, dum visibilis in terris oeconomiam redemptio- nis compleret et suam fundaret Ecclesiam. « Apostoli et eorum successores sunt vicarii Dei, quantum ad regimen Ecclesiae constitutae per fidem et fidei sacramenta. Unde sicut non licet eis constituere aliam Ecclesiam (nec ipsi hanc Ecclesiam instituerunt); ita non licet eis tradere aliam fidem neque instituere alia sacramenta (neque haec sacramenta ab ipsis instituta sunt); sed per sacramenta, quae de latere Christi pendentis in cruce fluxerunt, dicitur esse fabri- cata Ecclesia Christi » (quia pertinent sacramenta ad essentialia fundamenta Ecclesiae) s. Thom. 3. q. 64. a. 2. ad 3. Vide Bellarmin. I. I. c. 23; de Lugo disp. VII. sect. 1; Drouin I. I. q. 5.

Corollarium. Si quaestio sit non de facto sed de possi- bilitate institutionis sacramentorum per Apostolos vel ge- neratim per meros homines, seposita potestate *auctoritatis* quae Deo est propria et non communicabilis, prae oculis habeatur triplex modus diversus, quo concepi posse diximus talem institutionem per Apostolos; vel ita scilicet ut sa- cementorum valor ac dignitas fundaretur in supernatura- libus meritis hominum instituentium; vel ita ut potestatem habuissent apostolicam instituendi sacramenta fundata ta- men in meritis Christi; vel ita ut Spiritus Sanctus post Domini abitum in coelum, sicut per Apostolos tamquam suos p̄aecones revelavit veritates, ita instituisset sacra-

menta. Hac distinctione posita nullum est dubium, quin sacramenta haec nostra essentialiter eadem potuerint insti- tui tertio modo et etiam modo secundo, quem intellexisse videtur s. Augustinus in Ioann. tract. V. nn. 7. 9. ubi ait: « potuit Dominus Iesus Christus, si vellet, dare potestatem alicui servo suo, ut daret baptismum suum tamquam vice sua, et transferre a se baptizandi potestatem et consti- tuere in aliquo servo suo, et tantam vim dare baptismō translato in servum, quantam vim haberet baptismus datus a Domino. Hoc noluit etc. » Potuit scilicet dare potesta- tem instituendi sacramenta eiusdem valoris ex Christi me- ritis ac sunt haec nostra, sicut dedit potestatem e. g. fe- rendi leges, quae sunt leges Apostolorum, vim tamen ob- ligandi habent a Deo.

Imo etiam sensu, quem primo loco indicavimus, non abso- lute repugnare institutionem sacramentorum efficacium gra- tiae, docent s. Thomas et plerique theologi. « Potestatem excellentiae potuit Christus ministris communicare, dando scilicet eis tantam gratiae plenitudinem, ut eorum meritum operaretur ad sacramentorum effectus, ut ad invocationem nominum ipsorum sanctificarentur sacramenta, et ut ita possent sacramenta instituere » s. Thom. 3. q. 64. a. 4. Attamen ea potestas et ea sacramenta tantum different a potestate et sacramentis Christi, quantum distat meritum puri hominis a merito Christi Dei-hominis. Cf. de Lugo disp. VII. sect. 2.